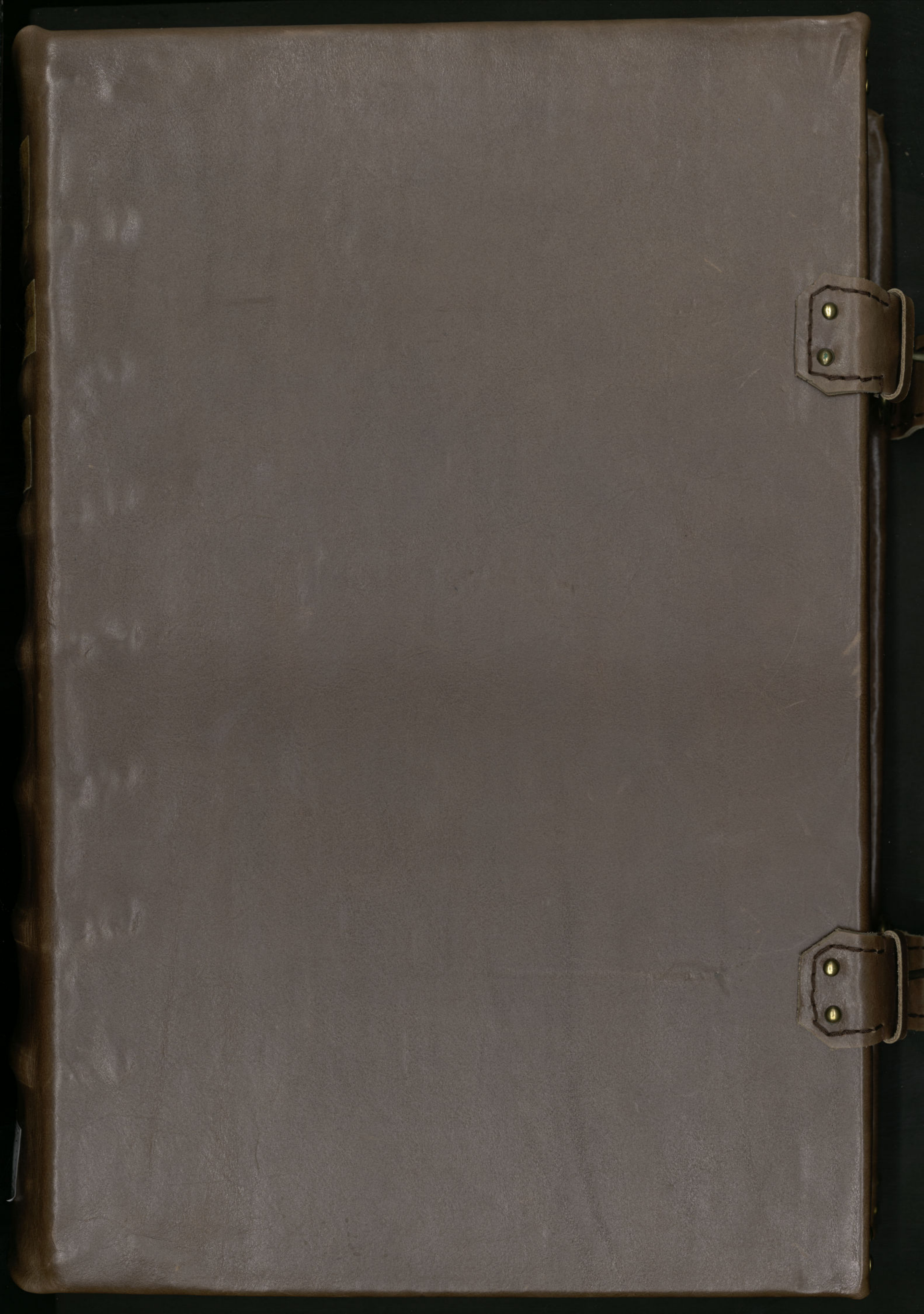

BIBLIA
SACRA

Biblia Montani
Muncipalis.

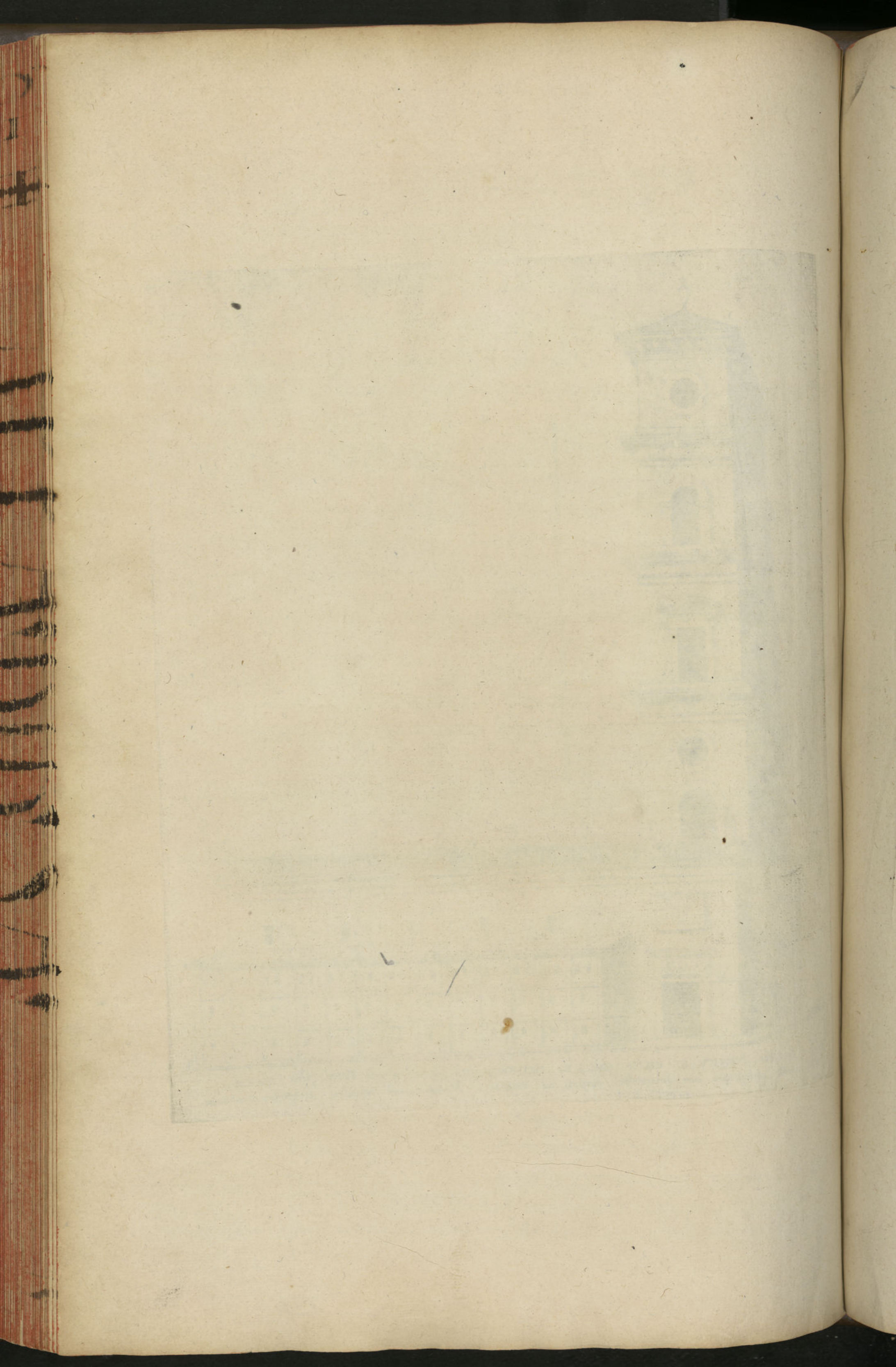
Tom. 7

IMP
3
028

C
~~77~~
7

IMP
3
28

A A R O N,

S I V E,

SANCTORVM VESTIMENTORVM
ORNAMENTORVMQVE SVMMA
DESCRPTIO: AD SACRI APPARATVS
INSTRVCTIONEM:

BENEDICTO ARIA MONTANO
HISPALENSI, EXPOSITORE.

A N T V E R P I A E

Excudebat Christophorus Plantinus
Regius Prototypographus.

M. D. LXXII.

BENEDICTI ARIAE MONTANI
HISPALENSIS PRÆFATIO.

SACERDOTII antiqui, quod umbra fuit admiranda illius lucis, qua per Iesu Christi sacerdotium atque sacrificium emicuit; arcanam significationem recte agnoscere intelligi non posse, nisi partes omnes cognoscantur, quibus illud ministerium instructum ornatumque fuerat, aperte satis sanctissimus ille vir Paulus indicavit in illa mysterijs ac profunda doctrina plenissima Epistola, quam ad Hebræos conscripsit. in ea enim multas huius generis ac ministerij partes exactissime explicando persecutus, plures alias significationes tantum attigit. Idem etiam Iohannes Apostolus in libro quem Apocalypsin inscripsit, non uno tantum loco egit, quinimo totum illud argumentum, quod omnino diuinum, diuinamque sapientia rationibus refertum est, multis allusionibus & significationibus ex antiqui sacerdotij observatione petitis, instruxit & amplificauit. Cum uero inter ceteras illius ministerij partes, vestimentorum ornatuque omnis rationem à Deo præscriptam, diligenterque à Mose, atque deinceps dum illa secula durauerunt, non sine magno arcana significationis testimonio obseruatam perpetuo fuisse sciamus, & officio nostro satisfacturi, & sacrarum rerum studiosis operæ precium facturum esse uidebamur, si partes ipsas, uti habuisse cognouimus, breuiter ac dilucide describeremus, ut ex obseruata atque inspecta prius imagine illa uisibili et corporea spiritualis illius ornamenti ac decoris, quo summus ille sacerdos, quem hæc omnia significabant, æterno Patri pro mundo omni litaturus placuit, contemplatio certius & expeditius iniri possit. Cupimus uero nos ad publicam utilitatem de his reconditioribus rebus ac mysterijs aliquando differere, aut aliquos sapientia spiritu præditos extare, qui melius etiam, quam nos possumus, differant. Nec uero dubitamus, quin Deus omnia hæc, atque his etiam plura & maiora aperiri & communicari hominibus uelit, si modo tantum in eis studium, tantusque harum rerum amor, quantum ipsarum dignitas postulat, reperiatur. Datum Antuerpiæ VII. Cal. Aprilis. MD. LXXII.

אפר Tertium atque vltimum indumentum fuit Ephod, à praecingendo, siue rectius ab ambiendo dictum; ambibat enim humeros, tergum, & pectus: Latinus interpretis noster Superhumerales transtulit, alij antiqui scapulare dixerunt. materia constabat varia ac multicolore, auro imprimis ductili, hyacintho ac purpura, & ostro siue cocco bis tincto, opere Phrygionico commissis: Opere, inquit, אפר Cogitantis, hoc est, ingeniosi artificis. Eius duae partes fuere, anterior & posterior ad humeros coniunctae, caetera verò solutae, quae ut corpori haerent, balteo, ut inferius dicemus, cingebantur. Atque in utroque humero singulae gemmae auro inclusae, eademque magnae alligatae sunt ex annulo in ipsa inclusione fixo; in altera quidem gemma sex nomina filiorum Israel, in altera verò altera sex incisa fuere magno artificio, ita ut ea nomina sacerdotis induti humeris sustinerentur. Fuere autem gemmae ex eo genere quod Hebraeis אפר dicitur, Latini fere omnes Onychem vertunt. Chaldaica verò & Arabica interpretatio manifeste docent fuisse Beryllos, vocatur enim perpetuo à Chaldaeis בורלה, ab Arabibus verò בولر, ita ut in utraque lingua tres radicales consonantes berylli agnoscantur. ille verò picturæ quibus vestis haec variabatur, nullam certam ac perpetuam rerum naturam referebant, non humanam, non animantis cuiusquam, neque arboris aut plantae alicuius, sed ingenio arteque inuenta constabant: cuiusmodi, quae vocantur Maurica siue Arabica, siue Phrygionica excogitare ac pictores solent. ideo enim dictum est, Opus cogitatis, siue, ut nostra Versio habet, opus polymitum. Atque huic indumento siue pectorali quatuor annuli firmissimè affixi erant, duo in humeris sub illis gemmis, quas auro inclusas iam descripsimus, & duo inferius ea parte qua balteus accingitur, ad utrumque latus.

השן Ex eadem omnino materia, hoc est, ex auro, hyacintho, purpura, & murice dibapho ornamentum summi sacerdotis pectori imponendum factum est, quod Hebraice אפר dicitur, Latine Contemplationem siue observationem iudicij, ex verbo reddere possemus, quod mysticum valde ornamentum atque instrumentum erat à Deo institutum, cuius usu sortes diuinae ducerentur, certumque oraculorum petendorum redderetur ius. Graeci interpretes λογίων vertere, vnde Rationale in nostram editionem est deductum, significatione satis apposite ad rem ipsam quaesita. Fuit autem illud ornamentum quadratae figurae, hoc est, quatuor lateribus aequalibus ad angulos rectos coniunctis, singulorumque laterum mensura fuit Z E R E T H, quam palmos tres siue dimidium cubiti continere in lib. De mensuris docebamur. eratque eiusdem operis & artificij cum Ephod, nec tamen simplex, sed duplex, id est, geminum, ut ex tribus lateribus altera pars alteri commissa esset, ex vno autem laterum dextro, videlicet apertum, qua aliquid in illo ornamento asseruandum inferri posset, ut inferius dicemus.

Huic autem ornamento gemmae duodecim auro inclusae artificiosè haerebant, in quibus duodecim filiorum Israel nomina incisa fuere, incisione qualem sigillis antiquis gemmarum inditam videmus; quae longè tamen omne aliorum artificum exemplum vinceret. erat verò gemmarum quadruplex ordo, ternaque in singulis ordinibus gemmae, quarum Hebraica nomina fuere.

Primi ordinis, אפר אפר Pitdah, Bereketh.

Secundi ordinis, אפר אפר Nophech, Zzaphyr, Iahalom.

Tertij ordinis, אפר אפר Lefem, Sebo, Ahlamah.

Quarti ordinis, אפר אפר Tharsis, Soham, Iaspeh.

Series autem nominum incisorum ex nascendi or-

dine, atque ex Ierosolymitano Thargum illam fuisse obleruauimus.

- 1 Reuben, Simeon, Leui,
- 11 Iehudah, Isachar, Zebulun,
- 111 Dan, Nephthali, Gad,
- 1111 Aser, Ioseph, Biniamin.

Illarum verò gemmarum certissimam rationem non omnium exactè definire possumus; quantum vero studio ac diligentia haecenus reperire potuimus, breuiter exponemus.

אפר Odem nomen accepit à sanguine, cuius colorem omnino refert: quidam Sardium vel Sardony. hunc esse dicunt; nos verò cum Helia Rubinum apud nos dictum esse arbitramur; maxime cum Chaldaice vocari sciamus אפר zamchan, id est, rubrum. affine autem est nostrum nomen Rubin nomini Reuben, quod in illa gemma incisum erat. Ierosolymitanum Thargum etiam אפר vocat, eadem rubedinis significatione.

אפר Pitdah, literas habet radicales tres cum Topazio conuenientes P. T. D. quanquam transpositas cum T. P. Z. nam Z. & D. eiusdem sunt soni. ideo topazij genus esse videtur, viridis tamen & prassini coloris, atque smaragdo æmuli. Namque Chaldaeus Paraphrastes à Onkelos quam Ierosolymitanus, alter אפר, alter אפר exponunt. hunc in Aethiopia nasci Ezchiel indicat generosissimum. ita nostra editio rectè habet Topazium. Prassoiden smaragdum sunt qui appellètur, quod genus gemmae apud Aethiopas nascentis, auctore Iuba, acriter viride est, maximeque à Plinio laudatum.

אפר Bereketh, à fulguris vel fulgetri, quod colore ac splendore imitatur, similitudine, nomen accepisse videtur, atque apud Babylonios & Ierosolymitanos nomen idem tuetur אפר אפר. Quamobrem Chrysolithum, vel illam Chrysolithi speciem esse existimamus, quam Topazium aureum vocant, Straboque in Ophiade insula reperiri, ex Arthemidoro narrat; pellucidam, & splendore auri resurgentem: quanquam quae proprie Chrysolithos est, fulgur verius referat.

אפר peregrinum nomen est, nisi à conuersione ac mutatione, ex verbo אפר deriuetur: subobscurum ideo lapidem esse nonnulli dicunt. sed Chaldaeus Paraphrastes aperte אפר Smaragdum nominat. Ierosolymitanum verò Thargum אפר vertit, quod nomen à memoria iuuanda natum videtur. estque fortassis eiusmodi smaragdi virtus.

אפר Zzaphir nomen apud nos retinet Saphyri, quam gemmam eiusdem cum nostro Saphyro generis esse, hoc est, caelestis coloris, Moses aperte docet. Et sub pedibus (inquit) eius candor Saphyri, & veluti caelum in claritate. Sed distinguunt Hebraei Saphyrorum species per colores: aiunt enim quosdam esse albos, eosdemque Adamantes vocari; quosdam verò caelestem omnino referentes colorem inter album & caeruleum. Et Saadias Saphyros inter Chrystallorum genera collocat. In homeliariis Hebraeorum narratur, quidam qui Saphyrum emerit Romae, constituisse de precio, si modò periculum fieret: factumque fuisse periculum gemmae in incude malleo percussae, quae malleo incudeque laesis, tamen illaesa permanserit, vnde consequitur Adamantem, qui huiusmodi ferri vim superet, Saphyri genus esse. vocatur autem haec gemma ab Onkelos אפר Sabzan: in Ierosolymitana verò Paraphrasi אפר Sympoliana dicitur. itaque Saphyrum hoc loco interpretamur, non hoc fortissimum genus, sed illud alterum quod colore & firmitudine ab hoc differt, caeli que speciem refert.

אפר Iahalom, à contundendo & percutiendo nomen habet in forma futuri, quae naturam ac perpetuitatem, ut saepe iam aliàs docuimus, indicat. Estque à firmitudine & vi alias gemmas, atque adeo ferrum rumpendi, ita dictus hic lapis. Quare hic verus Adamas

7. Lyncurus
Plinius lib. 17. cap. 4.
8. Turquesa.
9. Amethystos.
10.
11. Merul. li. 1.
12. Adamas

lex digito Dei incisa, primùm Mofi in Sina monte tradita est; namque illi lapides non vt posteriores à Mose comparati sunt, sed à Deo ipso dati. Deinde etiam doceat cuiusmodi materia constaret ignis ille cælitus immiffus, qui prima Aaronis procurantis sacra corripuit, quem etiam per totos septuaginta annos à Ieremia absconditum perdurasse auctores tradunt. Quali etiam materia manna illud celeberrimum confectum fuerit; quod cum simplicissimum esset & suauissimum, tamè intra quatuor & viginti horas corrumpebatur, & sexto quoque die ad quadraginta horas vltiusque conseruari poterat: eiusdemque exigua portio, quanta in Gomer capi poterat, per multos annos in arca vase aperto, & facillè perflabili, in perpetuum monumentum conseruata est. Quòd si quis respondeat tria hæc genera vltra communem naturæ rationem arcano miraculo constitisse, is à nobis de hoc etiam quarto non minùs consonum expectabit responsum. Iam verò si vltra inquiratur, vbinam, quando, & quomodo illa Vrim & Thumim perierint, & an sublata fuerint diuini-

nitus, hominumque vñibus negata; id de hac re nos referemus, quod de illis aliis tribus generibus legimus: quæ in primi templi excidio à Ieremia recondita sunt, nec vltius reperta, præter ignem sanctum, de quo nonnulli affirmant: id agente Deo, vt hominum genus sanctiorum etiam rerum, quæ noui testamenti tempore oblata sunt, desiderio & expectatione afficerentur.

Minoribus sacerdotibus vna vestis linea tunica siue stola simplex præscripta fuit, cum ornamentis duobus cingulo & cidari ex lino etiam candidissimo confecta. Harum omnium à nobis descriptarum rerum tabulam addidimus, summi, inquam, Pontificis imaginem suis vestibus ornamentisque instructi, cum ministrorum etiam indumentis. Atque emblematis loco vtrinque suspendimus totum illum apparatus, quem ad sacrificiorum & antiqui cultus vsum (qui propriè ac verè עֲבוֹדָה id est, Seruitium dicebatur) in promptu esse oportuit, cuiusque nomina & partes in sacris libris sparsim leguntur.

F I N I S

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

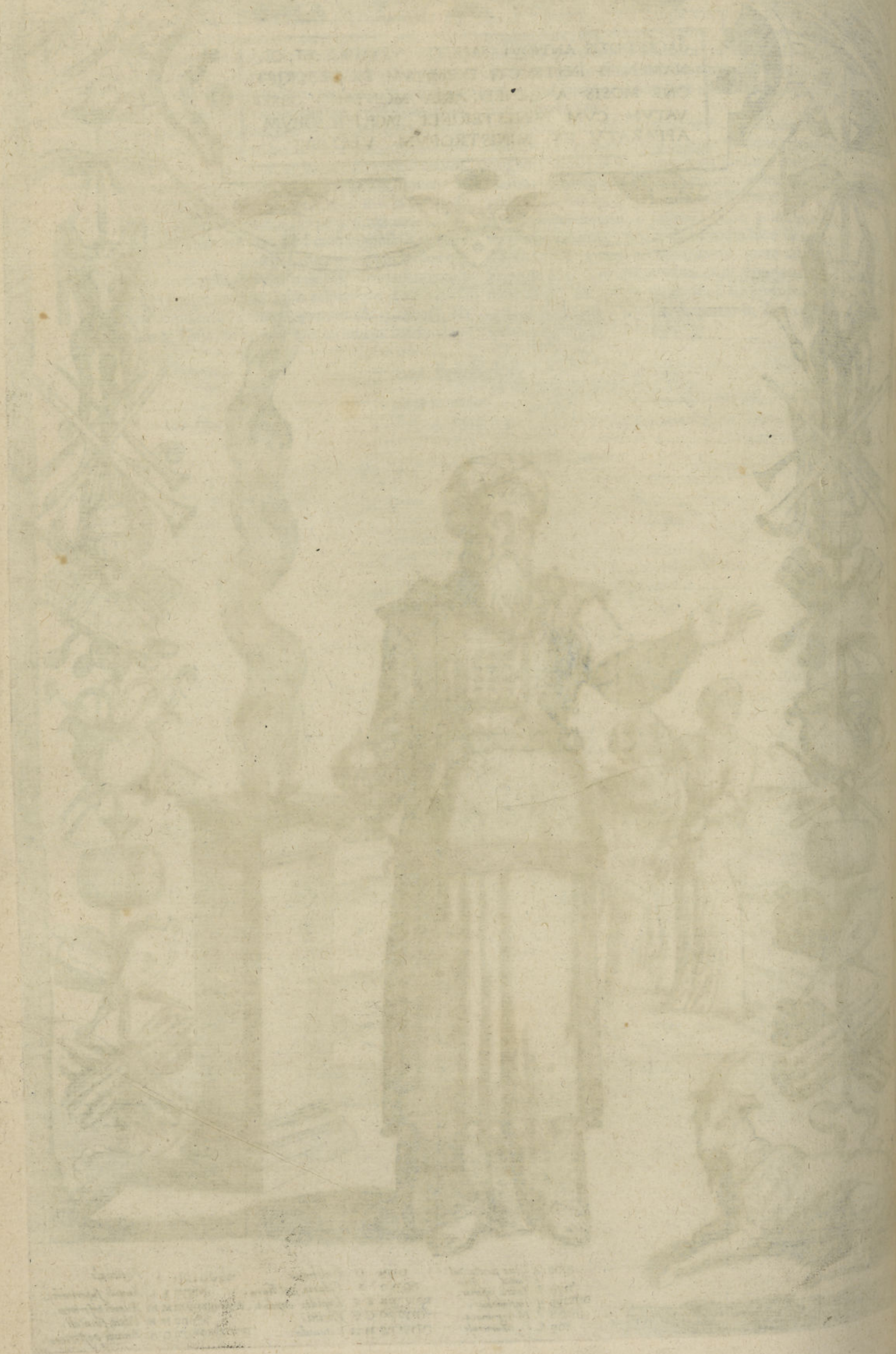
SACERDOTIS ANTIQVI SANCTIS VESTIBVS ET OR-
 NAMENTIS INSTRVCTI EXEMPLVM, EX DESCRIPTI-
 ONE MOSIS A BENED. ARIA MONTANO OBSER-
 VATVM. CVM MINISTERIALI SACRIFICIORVM
 APPARATV, ET MINISTRORVM VESTIBVS.

קחקה A Linea stricta del
 Tunica sola.
 מעיל B Tunica superior.
 פעמנים q Tinnabula.
 רמונים d Malo granata.
 צפד C Supermerale.

אבנט D Baltheus
 מצנפת E Cidaris, del Tiara.
 אבני שיהם F F Lapidis onychini.
 מצנצוה G G Vircini.
 שרשרוה H H Catenule.

הסן מספט I Rationale.
 שבעוה L L Annuli superiores.
 שבעוה חתומים M M Annuli inferiores.
 פתילים N N Vittæ, funiculi.
 שבעוה אחרתים O O Annuli posteriores.

N E H E M I A S,

S I V E,

DE ANTIQVAE IERUSALEM

SITV, VOLV MEN: A BENEDICTO ARIA
MONTANO HISPALENSI DESCRIPTVM.

BENEDICTI ARIAE MONTANI IN IEROSO-
LYMORVM DESCRIPTIONEM PRÆFATIO.

VM PVER in ea extrema Bethica parte, quæ hoc tempore Extrema-dura dicitur, educarer, præter alios bonos viros quos in literis ac religione rudimentorum magistros habui, vsus etiam sum consuetudine, cura, atque disciplina Iacobi Vasquij cognomento Matamori, viri, qui rerum omnium peritia, ac summa vitæ integritate sanctissimorum recentis quondam Ecclesiæ sacerdotum exemplum multis testimoniis comprobatum, nostro seculo retulit memorandū: cuius egregias laudes adhuc recenti memoria omni illa in regione constantes nos aliquando (ut eximia virtutis ius, ratioq; postulat) referemus. Is cum iuuentutem suam varijs peregrinationibus diu exercuisset, magno animi studio impulsus, ac dolore etiam affectus, quod omnium optimam & potissimam illam unam prætermisisset, quæ in Syriam Palestinam pietatis ergo suscipi à compluribus Christianis solet, post annum ætatis quadragesimum quartum, è patria denuo profectus, Ierosolymam petijt atq; adiit, in qua biennio comoratus est, ijs exercitationibus intentus, quæ pios homines in illis locis occupare solent, id est, monumentis omnibus rerum à patribus quondam antiquis, & à Christo Domino, atque ab Apostolis tum gestarum, tum perlatarum, visendis, salutandis & obseruandis. Potuit sibi optimus vir in ea re abundè satisfacere, quod temporis commoditatem satis opportunam nactus esset; magna gratia apud illius regionis præfectum Turcam inita (erat enim ille ingenio, eloquio, morum & vitæ honestate ac decore omnibus etiam hostibus amabilis) & pecuniarum, quas secum detulerat, facultate abundè instructus, linguarum non inscius, & picturæ artis peritissimus: id quod multe tabulæ & alia sacrorum monumentorum exempla in sancti sepulchri & Bethlehemi templis ab eo dicata, multa etiam, apud nostrates Bethicos magno in pretio habita, testantur. Idem mihi primas in pictura lineas ducendi auctor magisterq; fuit. itaque cum eleganti adeo ingenio, totq; artibus præditus et instructus esset, omnemq; illam regionem, quæ à Ioppe in Iordanem, & à Damasco vsque in Beersebagh iacet, diligenter attentèq; peragrasset, atque ad antiquas cognoscendas res, a fabulisq; recentiorum, qui in illis locis degunt, dignoscendas acriter præditus esset iudicio, quæcunque vidit, omnia exactè notauit, & tum literis, quarum autographum mihi amicitie pignus gratissimum dono dedit; tum etiam tabulis à se depictis, expressit. Demonstrabat sæpè ille mihi puero, & ex ore narrantis pendenti omnia ferè illius regionis loca, quo singula modo essent, ut quondam habuisse viderentur, ut nunc haberent: ita ut ego ipse iam adolescens simulachra illa locorum ab eodem demonstrata ac depicta referre expeditissimè alijs possem, à quo etiam magnum & elegantissimum totius Ierosolymæ urbis, & suburbium exemplum suis coloribus in tela depictum accepi. Quantum autem illa per hunc virum menti meæ impressa, sacrorum locorum imago mihi vtriusque Testamenti libros postea legenti ad multa, quæ in illis libris continentur, cognoscenda contulerit, non est quod hîc referam; satis quippe res ratioq; ipsa docere hoc confirmareq; potest. Cum verò posteaquam sacrarum literarum lectione imbutus essem, auctoresq; aliquos qui in illo descriptioni genere laborauerat, legissem; sæpè cum viro illo multa contuli, qui maius mihi lumen ad minutiores etiã res cognoscendas adhibuit. (produxit quippe ille ultra annum septuagesimum ætatem, quam sancto admirandoq; absoluit exitu) quo tempore quintum ac vigesimum ipse agebam. Igitur illius optimi viri demonstrationibus primùm instructus, cum multa deinde ex sacrorum librorum lectione obseruauerim, quedam etiam apud alios scriptores adnotauerim, quæ ad topographiæ rationem expediendam conducere possent, antiquum Ierosolymorum demonstratum situm, cuius cognitionem non minus utilem quàm iucundam sacrarum disciplinarum studiosis futuram censebam, breui descriptione inita, & tabula etiam depicta in sacro Bibliorum apparatu, opportunè collocandū curauimus, additis iis quæ in celebriorū locorum partiumq; notis obseruati videbantur dignissima. Præter alios autem auctores, quos de hoc argumento consulimus, Petri Lacksteyn, diligentis etiam illorum locorum obseruatoris tabula, non ita pridem in lucem edita, visi sumus. Dabitur porro nobis à Deo, uti speramus, aliquando opportunitas plura ac pleniora in hoc etiam argumento describendi: nunc verò ea tantum quæ ad sacræ lectionis expeditionem commodissima videbantur, quam breuissimè & clarissimè potuimus, exhibemus, quæ unà cum studio animoq; nostro ad publicam utilitatem promptissimo, pijs & candidis lectoribus, Christianæq; simplicitatis amatoribus probari cupimus.

Datum Antuerpiæ Atuatiorum, xvi. Cal. April. cl. l. lxxii.

HIEROSOLYMÆ VETERIS SITVS.

2. Sam. 5.

IERUSALEM antiquæ vrbis fundamenta in montibus sanctis iacta fuere, iisque tribus, nec omnia eodem tempore tamen. primum enim à Iebusæis solum non magnæ civitati constructæ optatum fuit, non vsque magnum in monte Sion dicto. Est autem mons Sion ex tribus in illa regione maximè eminentibus, ab Austro ad Aquilonem productissimis; idem etiam ab Occasu ad Ortum cæteris latior. in eo colles consurgunt tres, sese mutuo prospicientes: vnus ad Meridiem Ortum versus, qui totius illius regionis extremum finem terminat, vnde subiectæ vallis planities despicitur, qua fons erumpit, Siloë dictus. huic nomen Mello fuisse, antiquæ nobis historiarum tradunt; alter verò collis interiori montis loco ad Occasum surgit, quatuor ferè stadiis ab illo primo distans, qui propriè Sion dictus fuit, antiqua Iebusæorum arce instructus, inter vtrunque ferè tertius eminent magis quàm primus ad Aquilonem, & quàm secundus ad Ortum situs, quem David Iebusæos oppugnaturus occupavit, ac perpetua deinde sibi exædificata domo instruxit: ex illo autem Iebusæorum expugnauit arcem, totumque Mello deinde cepit, constructoque per montis extrema, muro munivit. Est autem mons ex illo latere inter Occasum & Austrum ferè præruptus, ascensuque valde difficilis. Ab illa verò Iebusæorum arce Sion dicta; reliqua montis illius pars quæ ad Aquilonem per stadia ferè octo extenditur, David tempore à Iudæis ædificata, nomen obtinuit Ciuitatis David. Ab eadem Iebusæorum arce colles illi, quos Mello appellari diximus, à monticulo domus David angusta valle dirimuntur, quæ & exiguum humorem ex vtraque parte emanantem, & pluuiarum etiam defluxus excipiens, torrentis celeberrimi, cui Kedron nomen est, initium facit. Atque antiquissima Iebus, eademque Salem, & Ierusalé dicta, sic habuit, ab illo extremo siue promontorio, quod Mello finis est, Ortumque à Meridie respicit per Occasum, qua montis arca superior porrigitur, ad Aquilonem ferè medium circulum faciens, nisi quantum montis obliquitas variat, perpetuo muro & turribus frequentibus, iisdemque impari magnitudine, vt vestigia atque antiquæ descriptiones ostendunt, munita, ab Aquilone verò ad Austrum obliquo item muro, sed breuiori decursu spacio vallata.

Moriah mons

Sioni monti alter aliquanto depressior adiacet ab Occasu ad Ortum oblique in arcus formam per Aquilonem excurrentis, cui nomen quondam Moriah factum est, Abrahami fide atque obedientia illustis, qui ibidem loci filium suum Isaac, cum tentaretur, sacrificaturus alligauerat. In eo monte Arauna Iebusæi arca fuit, quam ad templum ædificandum David olim destinatam, appenso argento sibi comparauit. hæc totius montis pars media ferè est, Austrumque spectat, quæ muro olim circumseptæ, vt in sacris Fabricis ostendimus, Mons domus appellabatur, atque à monte domus totus descensus ad Aquilonem, vsque in vallem non nimis latam, quodque reliquum est ad Ortum magna olim frequentia fuit, muroque à Salomone vndique ambitus. Crescente verò deinde populo, atque religionis causa in eam urbem conueniente, magnum aliud spacium tertij montis occupatum est, quod suburbium dicebatur, inde ab Occasu incipiens, vbi ab Aquilone ciuitas David desinebat, nomen monti Acra superior fuit, ab illo altero vbi Moriam esse diximus, Acra inferiori appellato, decliui vtrinque descensu & valle

angusta in semicirculi formam obliqua diremptus. atque ita tribus montibus extrà abruptis, continuato muro munitis, Ierusalem ciuitas Orientalium omnium longe clarissima constitit, tribus magnis partibus interius distincta, ciuitate David & Acra inferiori, quæ Bezetha nouaque ciuitas dicebatur; atque Acra superiori, cui suburbij nomen fuit. Murus autem exterior ita continuatus fuit, vt ex præcipitio Mello incipiens, ab Austro totum montem Sion ad Occasum percurreret, angulumque efficeret magnum, qua iam Aquilonem locus prospicit; deinde verò coniuncto Acra superioris colle ad Ortum in acutum angulum defineret, vnde Ortum per stadia ferè sex prospectas, deduceretur, ac molliter deinde flexus ad Meridiem, qua Moriah mons lato sinu reducitur, quaque rursus contra Mello extremitatem producit, extenderetur: totus ambitus passuum milliaquinque fuit, sed propter montium, vallium ac descensuum varium situm plurimarum domuum capax locus erat.

Interiori verò triplici muro vrbis tota diuidebatur eo qui Sionem siue David ciuitatem à Moriah & Bezetha & Acra superiori, & eo qui superiorem ab inferiori Acra dirimebat. Valles intercedebant, altera profunda ac longa, quæ à ciuitate David incipiens, inter vtraque Acram, vt diximus, permeabat; altera verò & breuior & minus profunda ab Occasu per Meridiem exitus ad Ortum aperiebat inter Mello & Moriah.

Portas in toto muri ambitu nouem tantum fuisse legimus antiquas, quarum primam illam Nehemias refert, quæ templo proxima olim fuerat, inter Meridiem & Ortum dictam Gregis portam, quam *שער הצאן* Euan-gelista Græcè appellauit. Secunda porta illa fuit, quæ in patentem vallem deducebat, ideo dicta VALLIS porta, postea Aurea. Deinde verò ea parte qua Moriah montis murus cum Mello coniungebatur porta fuit FONTIS dicta, quod non longè à Siloë fonte distaret. Quarta ad Occasum fuit DAVID porta, versus magnum mare, vnde etiam PISCIVM porta à Nehemia dicta est. Quinta fuit Porta VETVS, sic dicta, quod non, vt cæteræ, ab Assyriis diruta fuerit. Hanc posteriora sæcula portam Iudicij dixerunt, nimirum quæ proxima esset Caluarie loco, ad quem vltimo supplicio afficiendi homines producebantur.

Sexta verò porta contra Aquilonem, Porta EQUORVM à Nehemia dicta, quam EPHRAIM portam aliàs dictam legimus. In ipso montis acuto angulo porta erat ANGVLI dicta, aliàs verò Biniamin porta appellata; cuius mentionem non fecit Nehemias, quod fortassis suo tempore conclusa fuerit, habebat enim difficilem descensum. Octaua porta AQUARVM dicta, interiacentis vallis exitum excipiebat, qua torrentis in valle conceptus, ad Ortum effluens educebatur. Huic proxima etiam porta RVDERVM, siue STERQUILLINI erat, in ipso muri ab Ortu in Meridiem flexu: hac autem vt nomè & situs commoditas indicat, fimus & rudera in torrentem deiicienda, vel in hortorum, qui secundum torrentem consiti erant, vsus efferebantur. Ex his portis in omnes terræ Israelis partes exitus patebat, hac ratione: Ex Gregis, Vallis, ac Fontis, in totam Australem regionem vsque ad desertum Sinai. Ex porta Piscium in Emaunta castellum, in Bethlehem, Ioppen, in omnem Palæstinam, ad magnum vsque mare. Ex Porta veteri ad Tyrum, & Sydonem, atque posterioribus sæculis ad Cæsaream. Ex ea verò quam Equorum appellatam diximus, ad Dan, & Emath, atque Damascum. Ex Biniamin porta in sylvas

Portæ
N. m. j.
שער הצאן
שער הים
שער המים
שער המזרח
שער המערב
שער המזרח
שער המערב

ANTIQUA
RAPHA
CIPVE
HISTOR
collatione

ORIENS.

ANTIQUA IERUSALEM VERA ICONOGRAPHIA AD SACRAE LECTIIONIS PRÆCIPVE ET ALIARVM DE ILLA VRBE HISTORIAR. EXPLICATIONEM EX collatione auctoru cū ruinaru vestigijs ac situ ipso.

OCCASVS.

Porte.
N. m. j.
שער תרצה
שער העיר
שער ישיבה
4. Reg. 14.
שער
הכותים
אפרים
4. Reg. 14.
שער
המקום
שער
האשכולות

in sylvas Biniaminitidis tribus, vnde lignorum ingens copia in urbem asportabatur. Ex aquarum & sterquilini portis in Oliuarum montem vrbi proximum, atq. in Iordanem & mare Salis, demumq. in omnes Orientis tractus viæ patebant.

Ex iis verò locis quæ præcipua antiquissimis ac recentioribus temporibus in vrbe fuisse commemorantur, primus & celeberrimus fuit mons domus, cuius descriptio à nobis in sacris Fabricis exposita fuit: & Iebusæorum arx, ad quam iam dirutam arca Domini à David rege asportata fuit, in eoq. loco mansit, quoad templum à Salomone constructum consecratumq. fuit: cuius loci vestigia nunc extant, vbi & Christus Pascha cænasse perhibetur. ibidem David regumq. Iudæ sepulchrorum monumenta visuntur. Fuit etiam Domus David inter collem illum, quem modò adnotabamus, & montem Moriah: hætenusq. turris David nomine appellata conseruatur. Mello etiam reliquæ sunt certis ruinis ad montis extrema cõspiciæ. Secundum ambitum montis templi Salomonis domus insignis erat, ad montis prærupta, quæ subiectam vallem magnâ despiciabant versus Austrum. Atque in eodem montis ambitu duæ piscinæ non longè inter se distat; altera ad Ortum maior, quæ inferior piscina dicta est; altera verò secundum murum exteriori ad Portam gregis appellatam, quinque porticibus instructa, cui ob singulare singulis annis sanitatis beneficium grauissima infirmitudine oppressis hominibus diuinitus exhibitum,

בֵּית הַחֶסֶד nomen inditum erat: hæc eadem בֵּית הַחֶסֶד illo illustri miraculo à Iesu edito celeberrima semper mansit. Fuit & tertia Piscina, quam Nêhemias FACTAM appellat, in ciuitate David, inter Occasum & Aquilonem, quam historici altam pedibus quadraginta, latam verò ducentis & quinquaginta describunt.

Atquæ hæc ex antiquissimis operibus præcipua adnotantur.

Illæ verò recentiora fuere, sed suis temporibus illustra. Monobazi regis Adiabænæ palatium in Bezetha, secundum montis domus murum Ortum versus, & Antiochi castrum iuxta eundem murum in colle eminenti situm ad Aquilonem, iuxta quem arcus duplex erat, Lithostrotos Græcè, Hebraicè verò Gabatha dictus, vnde præfides populum alloquebantur. huic autem loco contiguum erat Amphitheatrum, & Xistus à gentibus constructa, atque in proximo colle non longè à muro montis Domus ad Occasum Asamanæorû, siue Hasmonæorum, quos Machabæos appellamus, regia, in qua postea Agrippa rex palatium construxit insigne. huic non longè adiacebat Annanæ Pontificis domus, quam Annas Caiaphæ focer olim tenuisse dicitur. In ciuitatis David Aquilonari extremo versus Or-

tum, Herodis regis magnificentissimum palatium fuit, inferius autem versus Occasum Turris octangula Psephina dicta fuit, ex qua in Arabiam vsque prospectus longissimè patebat. Ad Orientem verò in superiori Acra, siue in suburbio, Castrum Assyriorum dictum fuit, cuius ruinæ hætenus manent, primum Titi urbem expugnantis præsidium.

Extra urbis autem ambitum, quæ celeberrima commemoratuq. dignissima obseruauimus, illa sunt: Oliuarum mons, ab eius arboris copia sic appellatus, ad Ortum situs, tantumq. intercedente valle, neque ea nimis ampla, diremptus. Vallis autem à Mello montis extremo incipiens, à Meridie in Ortum excurrit, molliorq. deflexa, ad Aquilonem vergit: eam mediam Kedron torrens interfuit, cui ex aquis intra urbem tum manantibus, tum defluentibus origo est. suppeditant verò continuum fluxum Gihon fons, qui ad Occasum urbis non longè à Piscium porta erumpit, atque perpetuo riuo per vallem sui nominis etiam Gihon deducto, piscinam superiorem dictam implet, indeq. in natatoriam שֵׁשֶׁת־אֵלֶּיָּהּ suis, Siloë nostris dictam, influit: vnde egressi aquæ, ac breue post spacium cum aliis riuulis commixtæ, torrentem efficiunt. Natatoriæ nomen Fonticulus proximus fecit. ea autem non tantum his aquis, sed etiam canali olim ex Salomonis hortis deducto, alebatur. Sunt prope riuulos hos monticuli non procul à Mello, in quibus Salomonis horti fuisse commemorantur. extat eodem loci fons Rogel, quo illi irrigari poterant: hortis autem vicina petra Zoheleth surgit, Adoniæ regnum citra patris consilium ambientis testis. Atque inter hos montes & riuulos eos quos commemorauimus, quæ intercedunt valles, non ita magnæ ab Occasu & ab Austro in Ortum proiectæ, vallis filiorum Hinnom, aliàs Gehenna dicuntur, Saturni quondam nefariis sacris infamis locus, & postea equorum, mulorû, aliarumq. animantium immundis cadaueribus proiciendis damnatus. Iisdem illis in collibus Isaia sepulchrum visebatur, non longè ab hortis regis & fonte Rogel. vnde etiam in valle illa ampliori, quæ ad Austrum porrigitur, Iosaphat monumentum erat, à quo toti valli nomen est factum.

Atque hæc de veteris Ierusalem situ, & partibus commemoratu dignissimis ad sacrorum Bibliorum lectionem nunc breuiter exposuisse satis fuerit; dicemus autem aliàs plura & exactius, Deo nostra studia promouente, cum etiam eiusdem urbis instauratione postremam, quam ab Aelio Adriano factam legimus, nomenq. Aeliæ impositum referemus.

F I N I S.

1. Mach. 1.
Ioseph. lib.
20. cap. 13.

Ioseph. libr.
20. Antiq.
cap. 13.

Ioseph. lib. 2.
de bello Iud.
cap. 17.

Ioseph. lib. 6.
de bello Iud.
cap. 6.

Ioseph. lib. 6.
de bello Iud.
cap. 4.

1. Reg. 1.

